

Y

erləşdiyi coğrafi məkana görə daim dünyanın diqqətində olan Azərbaycanın geosiyasi və geostrateji mövqeyi gündən-günə daha da möhkəmlənir. Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz şanlı qələbədə, ərazi bütövlüyümüzü və beynəlxalq səviyyədə tanınan sərhədlərimizi bərpa etdikdən sonra regionda kommunikasiyaların açılması bölgədə yeni reallığın başlanğıcını qoydu.

Zəngəzur dəhlizinin açılması günümüzün reallığıdır

Vətən müharibəsində qazanılmış böyük Zəfərin nəticəsi olaraq ötən il noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli Bəyanatda Prezident İlham Əliyevin tələbi ilə ölkəmiz və region üçün çox vacib olan 9-cu maddənin salınması mühüm diplomatik qələbə oldu. İmzalanmış bəyanat tək-cə hərbi əməliyyatların dayandırılmasını deyil,

həm də Cənubi Qafqazda Ermənistanın təxminən 30 il ərzində davam etdirdiyi işğalçı siyasət nəticəsində bölgədə məhdudlaşan iqtisadi və nəqliyyat əlaqələrinin bərpası, inkişafı və bu istiqamətdə global layihələrin həyata keçirilməsinə hüquqi zəmin yaratdı. Bütövlükdə, Qafqazın sülh və inkişaf bölgəsinə çevrilmə-

sində regional və beynəlxalq əhəmiyyət daşıyacaq Zəngəzur dəhlizindən keçən nəqliyyat, kommunikasiya, infrastruktur layihələri bütün türk dünyasını birləşdirməklə bərabər, eyni zamanda, digər ölkələr üçün də əlavə imkanlar yaradacaq.

(davamı 5-ci səhifədə)

Zəngəzur dəhlizinin açılması günümüzün reallığıdır

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Bu dəhlizin açılması nəinki Azərbaycanda, bütün türk dünyasında yeni bir mərhələnin başlanğıcını qoyacaq, Avropa ilə Asiyanı bağlayacaq əsas xətt, türk dünyası arasında yaranmış körpü olacaq. Region üçün sülhün, sabitliyin, integrasiyanın qarantına çevriləcək Zəngəzur dəhlizi türk dünyasının birliyini gücləndirməklə yanaşı, regionda yaradılan yeni nəqliyyat imkanları hesabına Avropa ilə Asiyanın daha sıx birləşməsinə, bu məsələdə regionun geosiyasi əhəmiyyətinin artmasına da səbəb olacaq.

Qitənin nəqliyyat xəritəsini təkmilləşdirməklə yanaşı, Azərbaycanın global logistik-tranzit qovşağı mövqeyini daha da möhkəmləndirəcək Zəngəzur dəhlizinin həm regional, həm də beynəlxalq əhəmiyyəti çox böyükdür. Dəhlizin açılması regional nəqliyyat şəbəkələrinin genişlənməsinə səbəb olacaq, bölgə ölkələri arasında qarşılıqlı iqtisadi əlaqələri stimullaşdıracaq, həmçinin Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi və Orta dəhliz kimi beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri daxilində bölgənin əhəmiyyətini daha da artıracaq. Bu dəhlizin tərəqqiyə aparan yol olması iqtisadi-sosial, mədəni-si-

yasi sahələrlə yanaşı, eyni zamanda, sülhün və təhlükəsizliyin qarantı çərçivəsində çıxış etməsində də özünü göstərir.

Tarixi Azərbaycan ərazisi olan Zəngəzurdan keçəcək kommunikasiyalar bölgənin tranzit xəritəsinə mühüm yeniliklər gətirəcək. Rusiya, Çin, İran, Avropa İttifaqı və digər ölkələr üçün də regionda yeni nəqliyyat imkanlarının yaradılması kimi strateji əhəmiyyət kəsb edən Zəngəzur dəhlizi effektiv nəqliyyat infrastrukturuna olmaqla, xarici şirkətlərin regiona sərmayə yatırmaq istəklərini də əhəmiyyətli dərəcədə artıracaq. Bütün bunların fonunda Zəngəzur dəhlizinin istifadəyə verilməsi türk dünyasının ümumi daxili məhsulunun həcmünün artmasına səbəb olacaq, Türkiyədən başlayaraq quru yol xətti ilə Azərbaycana, daha sonra Xəzər dənizi vasitəsilə Orta Asiya ölkələrinə çıxış imkanlarının yaranmasını təmin edəcəkdir.

Bölgədə davamlı sülhün bərqərar edilməsi üçün beynəlxalq və regional əməkdaşlığın tərəfdarı olan, bu gün dünyada strateji əhəmiyyətli dövlətlərdən birinə çevrilən Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin açılmasını və nəqliyyat əlaqələrinin bərpasını qətiyyətlə dəstəkləyir. Prezident İlham Əli-

yevnin dediyi kimi " ...yolların açılması, Zəngəzur dəhlizinin yaradılması, bütün ticarət əlaqələrinin bərpası, yeni Cənubi Qafqazda uzun fasilədən sonra sülhün tə-

min edilməsi bizim maraqlarımıza cavab verir. Hesab edirəm ki, Ermənistanın da maraqlarına cavab verir. Çünki Zəngəzur dəhlizi onların da maraqlarına xidmət edəcək. Onlar da dəmir yolu ilə həm İranla, həm Rusiya ilə əlaqə yarada bilərlər. Bu günə qədər bu əlaqə yoxdur və onlar üçün də yeni fürsətlər ortaya çıxacaq".

Bu il yanvarın 11-də Moskva-da Rusiya Prezidenti Vladimir

Putin, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə keçirilən görüşdə 2020-ci il noyabrın 10-da Dağlıq Qarabağa

dair imzalanmış üçtərəfli Bəyanatın reallaşdırılması, Zəngəzurdan keçən dəmir yolu və magistral yolların çəkilişi, Azərbaycanla Naxçıvan və Türkiyə arasında nəqliyyat infrastrukturunun bərpası, dəmir yolu xəttinin çəkilməsi əsas məsələ olaraq müzakirə edilmişdi. 11 yanvar bəyanatı 2020-ci il noyabrın 10-da imzalanmış sənədin 9-cu maddəsinin icrası üçün konkret

işlək mexanizm və vaxt çərçivəsi müəyyən etmiş, bütövlükdə regionda iqtisadi, ticari və nəqliyyat əlaqələrinin bərpasına həsr olunmuş bəyanat Azərbaycanın milli maraqlarına, taktiki və strateji hədəflərinə yönəlmişdi.

Noyabr ayının 26-da Soçidə Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında keçirilən üçtərəfli görüşdə də 10 noyabr 2020-ci il və 11 yanvar 2021-ci il razılaşmalarının bütün bəndlərinin icra olunması, sərhədlərin delimitasiya və demarkasiya işlərinə başlanılması üçün birgə komissiyanın yaradılması, nəqliyyat-logistika şəbəkəsinin açılması, regionun iqtisadi potensialının üzə çıxarılması məqsədilə tezliklə konkret layihələrə başlanılmasının vacibliyi xüsusi vurğulanmışdı. Bu baxımdan, Soçi görüşündə imzalanan Bəyanat prinsip etibarını ilə 10 noyabr və 11 yanvar bəyanatlarının məntiqi davamı olmuşdur. Bütün çıxışlarında qətiyyətlə Zəngəzur dəhlizinin istər danışıqlarla, istərsə də güc yolu ilə açılacağını bəyan edən ölkə başçımız Soçidə daha bir diplomatik nailiyyət əldə etdi. Belə ki, Soçi görüşü Zəngəzur dəhlizinin

artıq bir reallıq olduğunu təsdiqlədi. Eyni zamanda, Rusiya Prezidentinin fikirləri də bir daha onu göstərdi ki, Zəngəzur dəhlizi layihəsi rəsmi Moskva tərəfindən ən ali səviyyədə dəstəklənir. Bir sözlə, Soçi görüşü zamanı müzakirə olunan bütün məsələlər Azərbaycanın haqlı mövqeyini əks etdirmiş və bu görüş ölkəmizin növbəti diplomatik qələbəsi kimi tarixə yazılmışdır.

Dekabr ayının 14-də Brüsseldə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel və Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyanla birgə görüşündə də bir sıra vacib məsələlərlə yanaşı, Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədinin delimitasiyası, kommunikasiya və nəqliyyat xətlərinin açılması məsələsi də geniş müzakirə olundu. Görüşdə Ermənistan tərəfi öz ərazisindən dəmir yolu xəttinin çəkilməsi ilə bağlı üzərinə düşən öhdəliyi təsdiq edərək bu yolun çəkilişinin tezliklə başlanacağını bildirdi.

Azad Avropa Radiosunun müxbirinin "Cənab Əliyev, Siz Ermənistanla əlaqələri qeyd etdiniz. Məsələlərdən biri Zəngəzur dəhlizidir. Siz həmin dəhlizdə Ermənistanın gömrük yoxlamalarını qəbul

edərsinizmi" sualına ölkə başçımızın "Zəngəzur dəhlizinin hüquqi rejiminə gəlincə, o, Laçın dəhlizinin eynisi olmalıdır... Beləliklə, bu gün Laçın dəhlizində gömrük yoxdur. Ona görə də, Zəngəzur dəhlizində də gömrük olmamalıdır" deməsi bir daha Prezident İlham Əliyevin qətiyyətinin və diplomatik qabiliyyətinin təzahürü idi.

Ölkəmizin Vətən müharibəsində əldə etdiyi tarixi qələbənin əhəmiyyətli nəticələrindən biri də Naxçıvandan Azərbaycana birbaşa uzanan Zəngəzur dəhlizinin açılması oldu. 1921-ci ildə sovet Rusiyasının Ermənistanla hədiyyə etdiyi qədim Zəngəzur mahalından keçəcək dəhliz indi coğrafi baxımdan iki yerə bölünən türk dünyası arasında quru əlaqəsi yaratmaqla bərabər, bu gün elə həmin ölkələri birləşdirən bir yol olacaq. Bu strateji yol Naxçıvanla birbaşa əlaqənin bərpasına, muxtar respublikanın, həmçinin bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələrinin blokadan çıxarılmasına xidmət edəcək. Ədalətin bərpası olan Zəngəzur dəhlizinin açılması nəinki Azərbaycanda, bütün türk dünyasında yeni bir mərhələnin başlanğıcı olacaq.

Mehpar ƏLİYEVƏ,
"Respublika".